

SCENARIUSZ ZAJĘĆ INSPIROWANY SERIĄ ZWIADOWCY

Wydawnictwo Jaguar

Temat: Prześwietlamy uczniów Szkoły Rycerskiej. Jak rozpoznać prawdziwego rycerza?
Rozważania na temat siły i jej wykorzystywania

Grupa wiekowa: IV - VIII klasa szkoły podstawowej

Scenariusz zajęć powstał w oparciu o pierwszy tom serii „Zwiadowcy” Johna Flanagan’a, Wydawnictwo Jaguar. To bestsellerowy cykl literatury fantastycznej dla dzieci i młodzieży, który pierwszy raz pojawił się w Polsce w 2009 roku. Łącznie seria zawiera szesnaście części oraz znajduje się na liście bestsellerów *New York Timesa*. Tom 17. w przygotowaniu.

Cel główny: Poszerzanie znajomości pojęć z kategorii moralnych oraz rozważania dotyczące zachowań etycznych

Cele szczegółowe:

1. Wzbudzanie zainteresowania literaturą oraz czytelnictwem.
2. Nabywanie wiedzy o książce.
3. Rozwijanie wrażliwości moralnej oraz asertywności.
4. Uwrażliwianie uczniów na krzywdę innych ludzi oraz zwierząt.
5. Nauka pojęć związanych z zagadnieniem etosu rycerskiego.
6. Rozwijanie kreatywności i wyobraźni.
7. Kształtowanie umiejętnego rozróżniania zachowań etycznych od nieetycznych.
8. Kształtowania umiejętności analizy w oparciu o tekst źródłowy.
9. Doskonalenie umiejętności samodzielnego wypowiedzania się na zadany temat.

Metody pracy:

- analityczno-syntetyczna o charakterze wzrokowym i słuchowym
- rozmowa kierowana
- praca plastyczna
- praca w grupach

Formy pracy: indywidualna, zbiorowa, zespołowa

Środki dydaktyczne: książka „Zwiadowcy. Ruiny Gorlanu” wyd. Jaguar, przedruki obrazów, materiały ksero o przeciwstawianiu się znęcaniu w szkole, odtwarzacz muzyki (laptop z dostępem do internetu), kartki papieru oraz materiały plastyczne

Czas trwania zajęć: 45 - 60 minut

Przebieg zajęć:

1. Powitanie uczniów.
2. Przedstawienie tematu spotkania: „Prześwietlamy uczniów Szkoły Rycerskiej. Jak rozpoznać prawdziwego rycerza? Rozważania na temat siły i jej wykorzystywania”.
3. Prowadzący zadaje uczniom pytanie: czy wiecie kim byli rycerze?
4. Nawiązanie do polskiej historii oraz przytoczenie ciekawostki dotyczącej pasowania na rycerza według *Wielkiej Ilustrowanej Encyklopedji Powszechnej*, wyd. Gutenberg, Kraków, tom XV, s. 143:

„By mogło nastąpić pasowanie kandydata na rycerza musiał od 15-tego roku życia służyć jako giermek u boku pasowanego rycerza i zaprawiać się do wojennego rzemiosła. Po złożeniu dowodów męstwa oraz uzyskania odpowiedniego wykształcenia (władania bronią, jazdy konnej, obyczajów, śpiewu i poezji), pasowano giermka na rycerza. Do aktu pasowania na rycerza

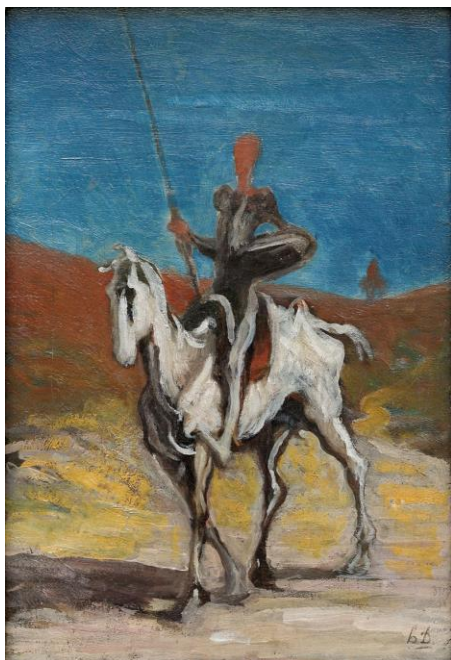
wojownik przygotowywał się przez spowiedź, a cała ceremonia odbywała się w trakcie mszy świętej, po której wojownik składał przysięgę wierności Kościołowi, przestrzegania czci niewieściej, bronięcia wdów i sierot. Następnie z rąk panującego otrzymywał pas rycerski i złote ostrogi. Z aktem pasowania na rycerza wiązało się nadanie ziemskie, dzięki czemu obdarowany dobrami rycerskimi (beneficjum), popadał w zależność lenną od nadawcy, stając się jego wasalem. Panujący pasował młodych rycerzy zwykle po ukończeniu przez nich 21. roku życia, chociaż w razie wyjątkowych zasług, stać to się mogło wcześniej.”

5. Prowadzący zadaje pytania: czy warto było zostać rycerzem? Co wiązało się z zostaniem rycerzem?

6. Przytoczenie cytatu z książki „Zwiadowcy. Ruiny Gorlanu. Księga 1”, Rozdział 9, str. 84:

„(...) Gdy zgłosił się do Szkoły Rycerskiej, miał tylko niejasne pojęcie o rycerzach w lśniących zbrojach, którzy staczali bitwy, podczas gdy inni, pośledniejszego gatunku ludzie stali i przyglądali im się z uwielbieniem i podziwem.”

7. Prowadzący pokazuje uczniom przedruki słynnych obrazów z rycerzami, w tle odtwarzając

muzykę średniowieczną (np. Pieśń *Duma Rycerska*):

• Honoré Daumier, *Don Kichote i Sancho Pansa*,

• Vittore Carpaccio, *Młody rycerz na tle pejzażu*,

- Jacek Malczewski, *Rycerz i muza*,
- Gustave Dore, *Rycerze okrągłego stołu*.

8. Prowadzący zadaje pytania: co łączy te postacie z obrazów? (Wyprostowana, dumna sylwetka, pełen rynsztunek, otoczenie, sposób pokazania postaci, oświetlenie).
9. Prowadzący dzieli uczniów na grupy. Zleca przygotowanie każdej z nich zestawu takich cech, którymi mogli charakteryzować się średniowieczni rycerze.
10. Omówienie na forum cech zaproponowanych przez uczniów. Prowadzący zadaje pytanie: które z nich mogłyby obowiązywać także współczesnych rycerzy. Prowadzący pyta również czy rycerzem może być kobieta.
11. Przytoczenie cytatu z książki „Zwiadowcy. Ruiny Gorlanu. Księga 1”, Rozdział 21, str. 192

„Za każdym razem, gdy Horace usiłował się przed nimi ukryć, trzech starsi kadeci jakoś go odnajdywali. Nie było to trudne, dysponowali bowiem całą szpiegowską siatką informatorów zarówno w szkole, jak i poza nią. Donosiciele rekrutowali się spośród młodszych chłopców, którzy po prostu bali się trzech osiłków. Tym razem oprawcy dopadli Horace’a na tyłach zbrojowni, w ustronnym miejscu, które odkrył kilka dni wcześniej. Stał teraz przyparty do kamiennej ściany budynku przez trzech prześladowców. Każdy z nich miał w ręku gruby kij, ponadto Alda przerzucił przez ramię ciężki worek.

- Szukaliśmy cię, dzidziusiu - oznajmił Alda. Horace milczał. Spoglądał po kolei na każdego z nich, czekając na pierwszy ruch z ich strony.
- Dzidzia zrobił z nas głupków - oznajmił Bryan.

- Zrobił głupków z całej szkoły - uzupełnił Jerome. Horace mimo woli zmarszczył brwi, zaintrygowany ich słowami. Nie miał pojęcia, o czym mówili. (...)

Wił się, leżąc na ziemi, a każda nie ustawała. Na próżno usiłował uniknąć ciosów. Takiego lania jeszcze nigdy od nich nie dostał; tłuki go tak długo, aż wreszcie popadł w oszołomienie i przestał się ruszać. Wówczas każdy z nich walnął go jeszcze parę razy, a potem Alda ściągnął worek.

Horace z trudem odetchnął świeżym powietrzem. Całe ciało, każda jego część pulsowała odrętwiającym bólem. Gdzieś z oddali doszedł go głos Bryna.

- Teraz pora na taką samą lekcję dla kurdupła-szpiega!”

12. Prowadzący zadaje pytania uczniom: w jaki sposób starsi kadeci Szkoły Rycerskiej wykorzystali swoją wyższość w hierarchii? Dlaczego ważne było dla nich „danie lekcji” Horace’owi? Czy taki sposób przekonywania do swoich racji jest słuszny?

13. Omówienie kwestii znęcania się w szkołach. Zapewnienie, że nie jest to normalne zachowanie i nie może być usprawiedliwiane w żaden sposób.
14. Prowadzący zadaje pytania uczniom: w jaki sposób można się znęcać nad innym? (fizycznie, słownie i psychicznie, świadomie lub nieświadomie)
15. Co robić w sytuacji, gdy jest się ofiarą lub świadkiem znęcania?

- Sprzeciw się!
- Znaj swoje prawa.
- Poproś o pomoc.
- Stań po stronie pokrzywdzonego.
- Nie odwracaj się!
- Bądź odważny!

Materiały do rozdania (fragmenty „Znęcanie się w szkołach. Przewodnik dla młodzieży jak przeciwdziałać znęcaniu” - https://kph.org.pl/publikacje/schoolmates_dla_uczniow.pdf:

Co możesz zrobić, gdy jesteś świadkiem znęcania się

Chroń osoby narażone na znęcanie:

- jeżeli znasz osoby z Twojej klasy lub szkoły, które są ofiarami znęcania, nie zostawiaj ich samych.
- spróbuj włączyć je do grupy Twoich kolegów i koleżanek, nawet jeżeli niespecjalnie je lubisz – solidarność i przyjaźń to dwie różne rzeczy.
- nie traktuj osoby doznającej przemocy z politowaniem lub protekcjonalnością, ale pomóż jej przeciwstawić się osobie stosującej przemoc.
- daj jej poznać, że może na Ciebie liczyć, pokaż jej, że jesteś otwarty/a na wysłuchanie jej i wsparcie. Bądź dyskretna/y co do spraw, którymi zechce się z Tobą podzielić.
- wesprzyj ją w przypadku, gdy odczuwa bezsilność, gdy jest zawstydzona bądź czuje się winna. Zawsze istnieje jakieś rozwiązanie, a przemoc której doświadcza nigdy nie może być usprawiedliwiona, jakkolwiek powód podawałyby osoby, które znęcają się nad innymi.
- zaangażuj innych kolegów i koleżanki z klasy: często nie będziesz musiał/a bezpośrednio interweniować, bo grupa może okazać się bardzo wspierająca poprzez samą swoją obecność.

16. Rozmowa na temat tego jak odwaga postrzegana w średniowieczu, różni się od tej współczesnej. Co to znaczy być odważnym, czyli otwarte sprzeciwianie się niewłaściwemu zachowaniu.
17. Polecenie od prowadzącego: przedstaw siebie jako współczesnego rycerza w formie plastycznej.
18. Wystawka oraz omówienie prac.

Scenariusz zajęć bibliotecznych autorstwa Julity Pasikowskiej-Klicy (bajkochlonka.pl) inspirowany pierwszym tomem cyklu "Zwiadowcy" Johna Flanagana pt. "Ruiny Gorlanu".